

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2029

Rok akademicki 2027/2028

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Psychologia kliniczna i psychopatologia późnej dorosłości
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Społecznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Psychologii
Kierunek studiów	Psychologia
Poziom studiów	jednolite magisterskie
Profil	praktyczny
Forma studiów	stacjonarna
Rok i semestr/y studiów	rok IV, semestr 8
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kształcenia specjalnościowego
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr Jacek Pasternak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Danuta Ochojska, dr Jacek Pasternak

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
8	15	30	-	-	-	-	-	-	3

1.2. Sposób realizacji zajęć

☒ zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): Egzamin

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Dysponowanie wiedzą psychologiczną z obszaru psychologii ogólnej, rozwoju człowieka, psychopatologii, psychologii klinicznej dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie przewidzianym programem studiów.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Wprowadzenie studentów w podstawowe zagadnienia i specyfikę problematyki zaburzeń funkcjonowania człowieka starszego, przyczyn zaburzeń, objawów oraz mechanizmów przebiegu różnych form patologii psychicznej.
C ₂	Uzyskanie przez studentów kompetencji w zakresie samodzielnego rozpoznawania i różnicowania zaburzeń psychicznych wśród osób starszych, aby w swojej aktywności zawodowej mogli jak najwcześniej uruchamiać procesy postępowania profilaktycznego czy korekcyjnego.
C ₃	Zapoznanie studentów z klasyfikacjami zaburzeń psychicznych ICD-11, DSM-5 i DSM-5-TR dotyczących zaburzeń często występujących w okresie starości. Dostarczenie wiedzy o zdrowiu i zaburzeniach psychicznych, która znajduje zastosowanie w praktyce klinicznej.
C ₄	Wprowadzenie studentów w problematykę przeżywania aktualnego okresu życia przez osoby starsze, a także zaburzeń psychicznych i chorób somatycznych oraz podejmowania przez studentów oddziaływań terapeutycznych.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu Student:	Odniesienie do efektów kierunkowych
EK_01	w stopniu pogłębionym zna i rozumie tematykę psychologii starzenia się i starości, zaburzeń psychicznych osób w okresie późnej dorosłości, miejsce osoby starszej w rodzinie i społeczeństwie, zmiany w obrazie psychopatologicznym w przebiegu zaburzeń psychicznych w tym okresie, diagnozy, pomocy psychologicznej, i wybranych elementów terapii psychologicznej a także psychoprofilaktyki	K_W19
EK_02	w stopniu pogłębionym zna i rozumie zasady i metody diagnozy psychologicznej osób w okresie późnej dorosłości, rolę psychologa w leczeniu osób chorych somatycznie, psychologiczne aspekty radzenia sobie z chorobami i ograniczeniami starości oraz z zaburzeniami psychicznymi występującymi w tym okresie	K_W24
EK_03	potrafi integrować posiadaną wiedzę teoretyczną z zakresu psychologii klinicznej, psychopatologii i dyscyplin pokrewnych dotyczących późnej dorosłości oraz zastosować ją do opisu sytuacji określonej jednostki z uwzględnieniem kontekstu stanu zdrowia somatycznego, psychicznego, sytuacji społecznej i	K_Uo4

	rodzinnej oraz dokonać analizy planowanych i podejmowanych działań praktycznych	
EK-04	potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne, dotyczące diagnozy psychologicznej, specyfiki przeżywania swojej sytuacji przez człowieka w okresie późnej dorosłości, pomocy psychologicznej, rozumienia specyficznej, wieloaspektowej sytuacji ludzi starszych, z osobami z innych specjalności w instytucjach zatrudniających psychologów oraz z odbiorcami z obszaru naukowego.	K_U18
EK_05	potrafi profesjonalnie wspomagać system rodzinny i instytucje pomocowe w oddziaływaniach wobec osób z zaburzeniami osobowości, psychicznymi, neuropoznawczymi, dysfunkcjami związanymi z niepełnosprawnością fizyczną, chorobami przewlekłymi, uwzględniając perspektywę lęku przed śmiercią.	K_U25
EK_06	jest gotów do podejmowania działań indywidualnych i instytucjonalnych na rzecz osób doznających krzywdy i cierpienia, przemocy, mających poczucie odrzucenia, izolacji społecznej czy samotności, wykorzystuje w tym celu kompetencje zawodowe (np. interwencję kryzysową, elementy psychoterapii) i kieruje się zasadami etycznymi.	K_K10

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Psychologia kliniczna i zdrowia a psychopatologia – wzajemne zależności.
2. Wprowadzenie w problematykę starzenia się i starości.
3. Psychologia starzenia się i starości jako subdyscyplina psychologii klinicznej.
4. Charakterystyka procesu starzenia się i starości. Starzenie się fizjologiczne i patologiczne.
5. Miejsce osoby starszej w rodzinie i społeczeństwie.
6. Zmiany w obrazie psychopatologicznym zaburzeń, które rozpoczęły się we wcześniejszych okresach życia.
7. Teorie przystosowania do starości.
8. Wprowadzenie do zaburzeń neuropoznawczych
9. Przemoc wobec osób starszych. Wybrane zagadnienia pomocy psychologicznej i psychoterapii osób starszych. Psychoprofilaktyka zagrożeń rozwoju zaburzeń psychicznych.

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne

1. Diagnoza psychologiczna osób chorych somatycznie, stanu psychicznego pacjenta.
2. Rola psychologa w leczeniu osób chorych somatycznie. Psychologiczne aspekty radzenia sobie z chorobami i ograniczeniami starości. Interwencja kryzysowa jako metoda pomocy chorym somatycznie.
3. Psychologia zaburzeń świadomości, zaburzeń otępiennych wśród osób powyżej 60 roku życia. Choroba Alzheimera jako najczęstsza postać otępienia.
4. Psychologia zaburzeń psychotycznych u osób starszych.
5. Psychologia choroby afektywnej dwubiegunowej u osób w podeszłym wieku.
6. Psychologia zaburzeń depresyjnych u osób starszych.
7. Psychologia zaburzeń lękowych wśród osób starszych.
8. Psychologia zaburzeń snu wśród osób starszych.
9. Psychologia somatyzacji i zaburzeń pod postacią somatyczną osób starszych.
10. Psychologia zaburzeń adaptacyjnych i związanych ze stresem osób starszych.
11. Zaburzenia seksualne wśród osób starszych.
12. Uzależnienie od alkoholu i leków wśród osób starszych.
13. Potrzeby i reakcje psychiczne na perspektywę śmierci w przebiegu choroby u osób starszych.
14. Opisy przypadków.
15. Kolokwium zaliczeniowe.

3.4 Metody dydaktyczne:

Wykład z prezentacją multimedialną

Ćwiczenia audytoryjne (praca w grupach, wykonywanie zadań, prezentacje)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	egzamin, kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_02	egzamin, kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_03	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_04	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_05	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw
EK_06	kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

1. Pozytywna ocena z egzaminu pisemnego – testu z elementami opisowego ocena wg skali:
5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100% (znakomita wiedza)
4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92% (bardzo dobry poziom wiedzy z drobnymi błędami)
4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77-84% (dobry poziom wiedzy, z pewnymi niedociągnięciami)
3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76% (zadowalająca wiedza, z niewielką liczbą błędów)
3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68% (zadowalająca wiedza z licznymi błędami)
2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60% (niezadowalająca wiedza, liczne błędy)
2. Obecność na wykładach i ćwiczeniach.
3. Pozytywna ocena z kolokwium na ćwiczeniach (skala j.w.).
4. Studium przypadku.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	45
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego: - udział w konsultacjach - udział w egzaminie	3 2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta: - przygotowanie do kolokwium - przygotowanie do egzaminu	10 15
SUMA GODZIN	75
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU-

WYMIAR GODZINOWY	nie dotyczy
ZASADY I FORMY ODBYWANIA PRAKTYK	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Cierpiątkowska, L. Sęk H. (red.). (2020). Psychologia kliniczna (wybrane fragmenty). Warszawa: PWN.

Sęk, H. (red.) (2013) Psychologia kliniczna. Tom 1-2 (wybrane fragmenty). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Steuden, S. (2011). Psychologia starzenia się i starości (wybrane fragmenty). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Engle, R. W., Sędek, G., Von Hecker, U., McIntosh, D. N. (2013). Ograniczenia poznawcze. Starzenie się i psychopatologia (wybrane fragmenty). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Cierpiatkowska, L. (2022). Psychopatologia (wybrane fragmenty). Warszawa: Scholar.

Seligman, M., Walker E., Rosenhan D. (2017). Psychopatologia (wybrane fragmenty). Poznań: Zys i S-ka.

Pasternak, J., Perenc, L., Radochoński, M. (2017). Podstawy psychopatologii dla pedagogów (wybrane fragmenty). Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Literatura uzupełniająca:

Basińska, M. A., Grzankowska, I. (red.). (2020). Wybrane zagadnienia z psychologicznej diagnozy klinicznej, t. 1. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

First, M.B. (2016). *DSM-5*. Podręcznik diagnozy różnicowej. Wrocław: Edra Urban & Partner.

Gałecki P. (2022). *Badanie stanu psychicznego. Rozpoznanie według ICD-11*. Wrocław: Edra Urban & Partner.

Morrison, J., (2016). *DSM-5 bez tajemnic*. Praktyczny przewodnik dla klinicystów. Kraków; Wyd. UJ.

Sobów, T. (2010). *Praktyczna psychogeriatra: rozpoznawanie i postępowanie w zaburzeniach psychicznych u chorych w wieku podeszłym*. Wrocław: Wydawnictwo Continuo.

Zasępa, E., Gałkowski, T. (red.) (2014). *Oblicza psychologii klinicznej*. Gdańsk: GWP.

Cybulski, M., Krajewska-Kulak, E., Waszkiewicz, N., Kędziora-Kornatowska, K. (2017). *Psychogeriatra*. Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL

Zabłocka-Żytka, L., Sokolowska, E. (2016). *Pomoc psychologiczna chorym somatycznie*. Wybrane zagadnienia . Warszawa: Diffin.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej